

Balneologie

- **Balneologie** je nauka o léčivých vodách, lázních a jejich účincích na lidský organismus. Léčba na ní založená se nazývá **balneoterapie**.
- Balneologický efekt je pak lidově řečeno rozmočená kůže (nejčastěji známe rozmočené konečky prstů). Rozmočená kůže se roztáhne a může přijímat více látek z vody – v bazénu například jód, v přírodě toxiny sinic.
- Navzdory popularitě lázní, jejich efektivita jako terapie není dostatečně prokázaná. Moderní lázeňská péče však zahrnuje i procedury s ověřenými účinky, například rehabilitace, cvičení a masáže.

Historie

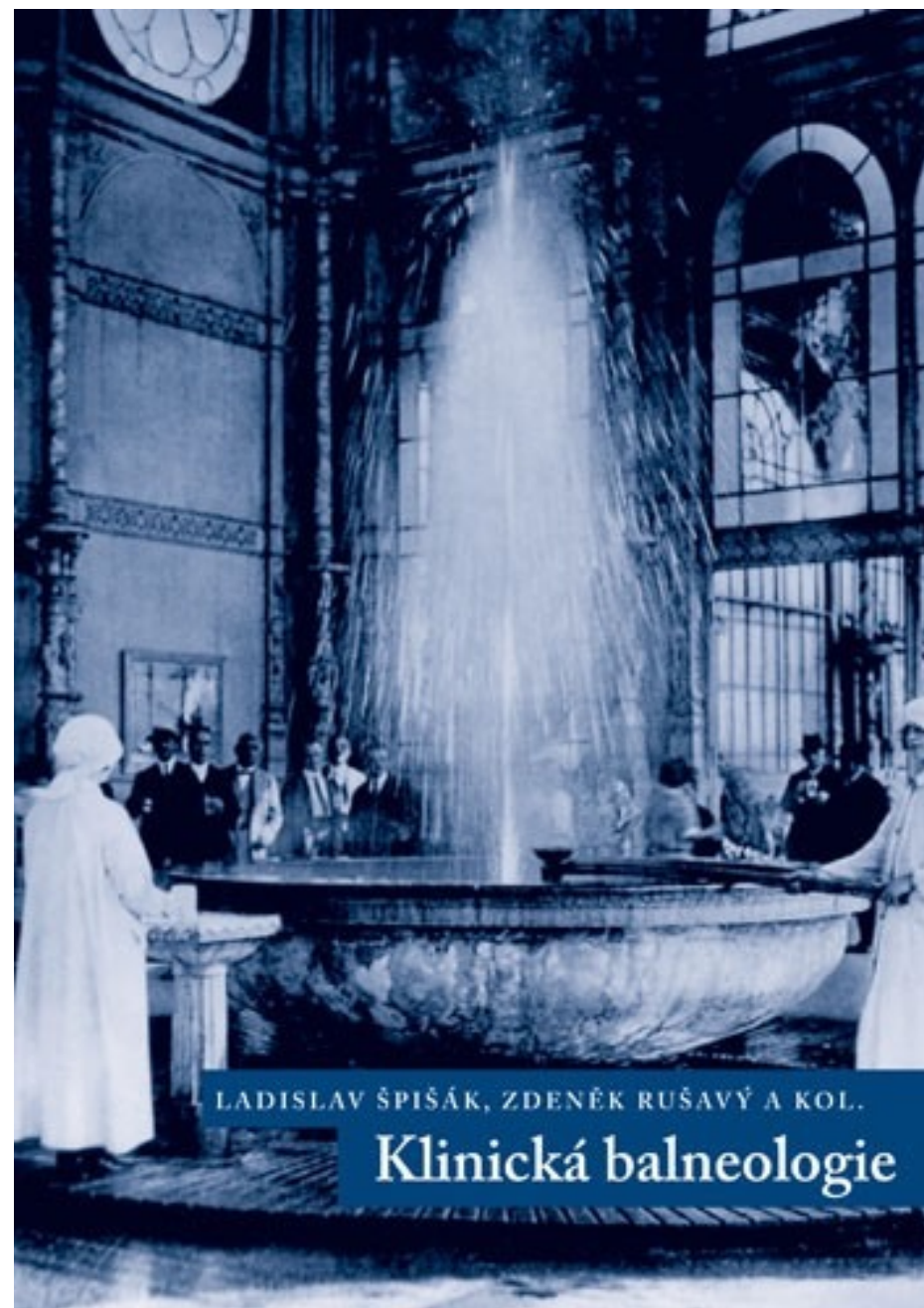
- **Václav Payer** z Lokte (1488-1537) středověký český lékař a balneolog, vydal roku 1522 v latině psaný spis pojednávající o léčbě vodou v Karlových Varech – *Tractatus de Termis Caroli Quarti Imperatoris*, kde kromě koupelí doporučil i pití zřídelných karlovarských vod.
- **Tomáš Jordán z Klausenburku** (1540-1585) vydal roku 1580 základní balneologické dílo Kniha o přirozených vodách hojitedlných nebo teplicech moravských. O vodě ve Velkých Losínách psal jako o „královně moravských léčivých vod“.
- **Jan Ferdinand Hertod z Todenfeldu** vydal v roce 1669 první písemnou zprávu o chemickém složení luhačovické vody, popsal způsob pitné léčby a úspěšné výsledky léčení. Roku 1792 dal jméno prameni v Luhačovicích – Vincentka.
- **Dr. David Becher** (1725-1792) modernizoval metody karlovarské balneologie. Provedl chemický rozbor karlovarské vody a přičinil se také o výrobu vřídelní soli v roce 1764. Byl průkopníkem v omezování pitné kúry na přibližně 2 litry denně. Prosazoval také pití vody přímo u pramene, stejně tak jako časté procházky v průběhu léčby. Důsledkem bylo budování kolonád, promenád a změně způsobu lázeňského života.
- **Jan Josef Nehr** (1752-1820) český lékař a zakladatel lázeňství v Mariánských Lázních.
- **Dr. Bernhard Vinzenz Adler** (1753-1810) je vnímán jako zakladatel Františkových Lázní a průkopník lázeňství v západních Čechách.
- **Vincenc Priessnitz** (1799-1851) založil roku 1822 první vodoléčebný ústav na světě, když dal přestavět rodný dům v Gräfenberku – dnes Lázně Jeseník, a v přízemí umístil necky.
- **Docent Jan Špott** (1813-1888) byl zakladatelem české balneologie. V roce 1837 promoval na pražské lékařské fakultě jako docent tělesné výchovy. Habilitoval z vodoléčitelství. Byl spoluzakladatelem Spolku českých lékařů a Časopisu lékařů českých. V roce 1848 byl členem Národní obrany a za svou účast na českém Repealu prošel rakouskými věznicemi. Publikoval práce o léčebném tělocviku i z dějin lékařství:

- Staré vodní lázně české (1865)
 - Nástin vývinu umění lékařského v Čechách do století XVII. (1880)
 - K literatuře morové (1881)
 - Lékařství z doby pohanské v Čechách až do r. 875 (1883)
 - Lékařství z doby krále Karla a Václava (1883)
 - Lékařové a lékařství za krále Sigmunda a válek husitských (1883)
 - Lékařství a lékaři od r. 1438 do r. 1500 (1883)
 - Lékařství a lékaři v 16. století (1883)
 - Příspěvek k dějinám ranlékařství v Čechách (1885)
 - Holíčové (1887)
 - Lázebníci (1888)
- **Václav Hucek** (1820 -1912) český učitel a kronikář, který se podílel na vybudování lázní v Třeboni. Třeboňské rašelinové Bertiny lázně jsou pojmenovány podle jeho dcery Berty Huckové.
 - **Profesor MUDr. Václav Libenský** byl český lékař, průkopník kardiologie a profesor Lékařské fakulty Univerzity Karlovy v Praze, který založil Československou kardiologickou společnost a v Poděbradech Vyšetřovací a léčebný ústav (se zahájením provozu 25. dubna 1926 byl prvním svého druhu v tehdejším Československu) a Nový vyšetřovací a léčebný ústav (dokončen roku 1932 po přestavbě Hyrsova zámku).
 - **Profesor MUDr. Vladimír Mladějovský** byl na začátku 20. století prvním českým profesorem balneologie na UK v Praze. Třicet let, 1902-1932, vedl léčbu a působil v Mariánských Lázních. V roce 1907 napsal první učebnici balneologie a hydroterapie. V roce 1923 vydal učebnici klimatologie a balneologie. Prosazoval vědecké metody výzkumu účinků lázeňské léčby. Navrhoval sjednocení nomenklatur vod a peloidů, včetně jednotných postupů ve snaze dokázat obecnou platnost (objektivizaci) jejich efektů. V roce 1926 poprvé označil přírodní minerální vodu ve vztahu k provedeným chemickým analýzám jako léčivou.

GRADA

BALNEOLOGIE

Dobroslava Jandová

LADISLAV ŠPIŠÁK, ZDENĚK RUŠAVÝ A KOL.

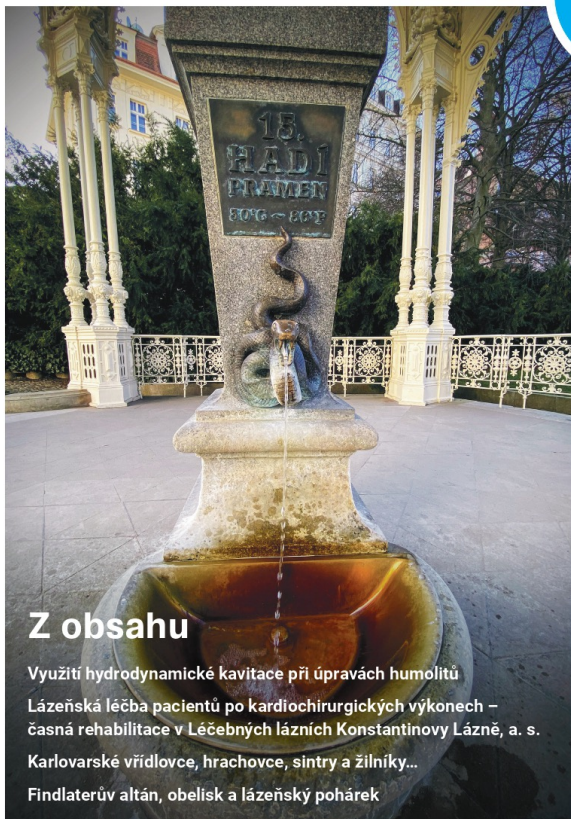
Klinická balneologie

Lázeňství a balneologie

SPA AND BALNEOLOGY

1

2023

Z obsahu

Využití hydrodynamické kavitace při úpravách humolitů

Lázeňská léčba pacientů po kardiokirurgických výkonech –
časná rehabilitace v Léčebných lázních Konstantinovy Lázně, a. s.

Karlovarské vřídlovce, hrachovce, síntry a žilníky...

Findlaterův altán, obelisk a lázeňský pohárek

LÁZEŇSTVÍ A BALNEOLOGIE

ODBORNÉ ČLÁNKY

ÚHEL POHLEDU

ZE SVĚTA LÁZEŇSTVÍ

ODBORNÝ ČASOPIS INSTITUTU LÁZEŇSTVÍ A BALNEOLOGIE, V. V. I.

III/2025

